

Бронецька В.І.

студентка;

Пирожкова Ю.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Запорізький національний університет*

«ПОДАТОК НА РОЗКІШ» ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Справляння податків – найбільш давня функція та водночас одна із головних передумов існування держави, розвитку суспільства на шляху до соціально-економічного розквіту. Важливим методом мобілізації доходів держави з моменту її появи виступило майнове оподаткування. Як відомо, майно виступає найбільш стабільним об'єктом оподаткування, насамперед, завдяки властивості своєї стаціонарності.

Так, ще у стародавній Вавилонській державі в XIII ст. до н. е. стягнення майнових податків було закріплене юридично. Вони мали назву «податі» та являли собою обов'язкові платежі з майна та сплачувались в натуральній або грошовій формі (золотом). Ці «податі» стягувались в державну казну та казну місцевої знаті [1, с. 23].

На цій підставі можна констатувати, що приватна власність з давніх часів відігравала значну роль. З економічної позиції приватна власність стимулює розвиток ринку і ринкових відносин, з соціальної точки зору – сприяє процесу суспільного прогресу через збільшення особистого достатку, з фіскального погляду – забезпечує створення об'єктів оподаткування й підвищення обсягу податкових надходжень в бюджет держави [2, с. 69].

Майнові податки й понині належать до складу традиційних податкових платежів, які існують в більшості сучасних держав. В якості джерела стягнення майнових податків постав найбільш вагомий об'єкт оподаткування – приватна власність громадян.

У вітчизняній та зарубіжній літературі є ряд науковців, які присвятили свої праці дослідженню проблеми оподаткування приватної власності. Це, зокрема: М.М. Свердан, А.Є. Буряченко, О.П. Кириленко, Б. Лумер, Дж. Хеддельдайн, К. Мессере, Д. Феррітер та ін.

«Податок на розкіш» з точки зору формування об'єкта оподаткування – продовження майнового оподаткування, а з точки зору фінансування податку – продовження особистого прибуткового податку (аналогічно майновому оподаткуванню). В цілому, «податок на розкіш» входить до загальної системи особистого оподаткування і набуває форми логічного продовження дохідно-майнового оподаткування. Тому, жодним чином «податок на розкіш» не можна прирівнювати як до особистого прибуткового податку, так і до майнового оподаткування, майно (рухоме та нерухоме) є тільки частиною формування податкової бази з «податку на розкіш» [3, с. 254].

Отже, «податок на розкіш» – окремий елемент податкової системи. Його введення має власні специфічні передумови, обґрунтування й цілі. Механізм

функціонування «податку на розкіш» володіє своїми особливостями, що й виділяє його з-поміж інших типових податків у групі податків з власності.

Головними ознаками, які принципово відрізняють «податок на розкіш» від інших податків, є: 1) платники – громадяни; 2) стягнення відбувається в контексті особистого оподаткування; 3) виступає як логічне продовженням майнового оподаткування; 4) справляння здійснюється як правило (аналогічно особистому прибутковому податку та майновим податкам в більшості країн світу) також на прогресивній основі; 5) накладається на сукупний обсяг власності [3, с. 257].

«Податок на розкіш» в певному розумінні існує і в Україні. Зокрема, відповідно до ст. 265 Податкового кодексу України, податок на майно складається з: податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку; плати за землю [4].

Проте, ще декілька років тому така категорія бюджетних відрахувань як податок на нерухомість викликала у пересічних громадян принаймні подив, але зараз це наші реалії.

Так, з початком податкової реформи у 2013 році були внесені відповідні зміни до Податкового кодексу України, й відтоді податок на нерухомість перейшов у реальну площину й застосовується як до фізичних, так і до юридичних осіб. З метою оптимізації процесу оподаткування та забезпечення збалансованості бюджетних надходжень щороку до Податкового кодексу України вносилися певні корективи, що стосувалися даної категорії податку. Так і 2016 рік не став винятком, з початком якого почали діяти нові податкові правила (зокрема, Закон України № 909-VIII).

Вказаний податок сплачують фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, що є власниками об'єктів нерухомості: житлової (квартири, будинки) або (нежитлової (офісні, торговельні будівлі, склади, гаражі тощо). Не змінилася й база оподаткування – це загальна площа об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, що перебуває у власності особи. Зазнали змін лише ставки оподаткування, які визначені у ст. 266 Податкового кодексу України.

В той же час, у 2016 році запроваджено ще одне нововведення, яке стосується власників великої житлової нерухомості. Так, відповідно до ст. 266 Податкового кодексу України, щодо осіб у власності яких перебуває квартири площею більш ніж 300 кв.м та/або житлові будинки площею більш ніж 500 кв.м, встановлено додаткову ставку податку у фіксованому розмірі 25 000,00 грн. Тобто, фактично до таких об'єктів буде застосовуватись подвійна ставка податку: на загальних підставах у % від мінімальної заробітної плати, та у фіксованому розмірі [4].

Окремо слід зазначити, що *de facto* підставою звільнення від оплати податку на житлову нерухомість є зміна форми її власності на спільну часткову (наприклад, між чоловіком та дружиною). В такому разі «пільгові» метри будуть розповсюджуватись на кожного зі співвласників. Тобто, якщо квартира площею 120 кв.м порівну поділена між двома співвласниками (кожен має по 60 «пільгових» метрів), податок на нерухомість за неї сплачувати не потрібно. Що ж стосується нежитлової нерухомості, тут

«пільгових» метрів не має. Ставка податку застосовується за кожний метр площі об'єкта.

Цікавим є також транспортний податок, який частіше називають «податок на розкішні автомобілі». Згідно зі ст. 267 Податкового кодексу України, об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. Варто звернути увагу, що ставка податку встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування відповідно до підпункту 267.2.1 пункту 267.2 цієї статті [4].

Так, за розрахунками Міністерства фінансів України, під оподаткування підпадають 138 тис. авто, а бюджет отримає близько 3,45 млрд грн. Є цікавим те, що у 2015 р. під оподаткування підпадало 15,8 тис. авто, з яких зібрали 392 млн грн [5].

Що стосується зарубіжної практики, то «податок на розкіш» сьогодні використовується в багатьох країнах Західної Європи: Ісландії, Іспанії, Нідерландах, Норвегії, Франції, Швейцарії.

Наприклад, у Франції податок на багатство – *Impôt de solidarité sur la fortune* – існує з 1982 р. На відміну від інших країн, податок на багатство у Франції щорічно переглядається з метою коригування ставок та об'єктів оподаткування. Максимальна ставка податку на багатство становить 1,5%. У Норвегії податок на багатство має вагоме фіскальне значення – 50% загального обсягу податків на власність. Податок стягується за єдиною ставкою – 1,1% [2, с. 72].

Водночас, чимало країн Західної Європи здійснили ліквідацію податку на багатство. В 1997 р. податок на багатство був скасований в Австрії і Данії, в 2005 р. – в Люксембурзі та Фінляндії, в 2007 р. – у Швеції (введений в 1947 р.). Хоча тенденція 1990–2000-х рр. засвідчує факт масової ліквідації податку на багатство, проте, починаючи з 2010 р., у західноєвропейських країнах активізувались процеси відновлення чи введення податку на багатство. В деяких країнах податок на багатство вже поновлено: в 2010 р. – в Ісландії (скасований – в 2005 р.), в 2011 р. – в Іспанії (скасований – в 2008 р.), також його відновлення передбачалось в Німеччині – в 2014 р. (скасований – в 1997 р.) [2, с. 72].

Підбиваючи підсумки, треба зазначити, що очевидні переваги податків з власності проявляються в такому: 1) загальність оподаткування; 2) сталість надходжень; 3) незначні можливості для ухилення від сплати податків, приховування об'єктів оподаткування чи податкової бази; 4) простота стягнення.

Проте нова ідеологія оподаткування в цій сфері повинна враховувати ті зміни, які в останні роки відбулися у соціальній та економічній структурах суспільства. Варто також переглянути перелік об'єктів, які підлягають оподаткуванню, оскільки певні позиції потребують доопрацювання, що допоможе виробити справедливий та прозорий механізм оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Lymer A. The international taxation system / A. Lymer, J. Hasseldine. Boston: Kluwer Academic Publishers, 2002. – XIII. – 319 p.
2. Свердан М. М. Налог на богатство – универсальная форма налогообложения частной собственности / М. М. Свердан // Экономика, управление, финансы: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Пермь, февраль 2014 г.). – Пермь: Меркурий, 2014. – С. 67–77.
3. Свердан М. М. Податок на багатство – ознака заможного суспільства та передумова утвердження статусу фіскальної держави / М. М. Свердан // Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава: шляхи та засоби побудови: Матеріали всеукраїнських наукових економічних читань з міжнародною участю. – Миколаїв: НУК, 2011. – С. 255–261.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
5. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Веклич В.О.

*кандидат юридичних наук,
заступник завідувача кафедри,
Навчально-науковий інститут права
імені князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом*

**ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВІ ЗВ'ЯЗКИ,
ЩО ВИНИКАЮТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОЯВІВ КОРУПЦІЇ:
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

*Коли з постаменту впала фігура,
Останками каменю вкрилась бруківка,
Падіння богів. Де твоя партструктура,
Невже ти не знав, що народ – вибухівка?
Коли з постаментів злітають гіганти
І б'ють землю носом, здіймаючи пил,
Уламки розкидані будуть асфальтом,
Розбившись безформно у безлічі брил.
Тирани не варті своїх монументів,
Їх доля – це прах, їх минуле – це страх,
Фігура зруйнована буде доценту,
І в землю вросе безкрилений птах.*

Софія Костицька («Леніногорія») [2, с. 148]

Значна поширеність корупції у пострадянському просторі з одного боку зумовлена матеріалістичним підходом до дійсності, що утвердився за часи панування комуністичного ладу, а з іншого – фактичним несприйняттям конструктивних моделей поведінки, які б дозволяли перспективну взаємодію у суспільстві без використання корупційних інструментів. Останнє